

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

YEĞER / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 4099/12)

KARAR

Madde 6 § 1 (cezai) • Adil yargılanma • Ceza yargılamasına ilişkin belgelerin kişiye tebliğ edilmemesini takiben *gıyabında* mahkûmiyet ve davanın esası ile ilgili yeni bir karar alınmasının sağlanamaması • Adres değişikliğinin yetkili makamlara bildirilmemesi ve uzun süre yurt dışına çıkmanın mahkeme huzuruna çıkma ve kendini savunma hakkından kesin surette feragat veya adaletten kaçma anlamına gelmemesi
Madde 5 § 1 • 6. maddenin hükümlerine veya ilkelerine açıkça aykırı yargılamalar nedeniyle mahkûmiyete bağlı hukuka aykırı tutukluluk

STRAZBURG

7 Haziran 2022

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Yeğer / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Carlo Ranzoni,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Gilberto Felici,

Saadet Yüksel,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

İhya Tamer Yeğer ("başvuran") adlı Türk vatandaşı tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ("AİHM" veya "Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 8 Aralık 2011 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapılmış olan başvuruyu (no. 4099/12),

Sözleşme'nin 5 ve 6. maddelerine ilişkin şikâyetlerin Türk Hükümetine bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunun beyan edilmesi kararını,

Tarafların beyanlarını göz önüne alarak,

17 Mayıs 2022 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir.

GİRİŞ

1. Başvuru, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında (i) başvuranın *gıyabında* yargılanması ve mahkûm edilmesine bağlı olarak ceza yargılamasının adil olmadığı iddiası, (ii) yerel mahkemelerin temyiz

başvurusunun süresi içerisinde yapılmaması dolayısıyla temyiz başvurusunu reddetmesi sonucunda mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiası ve (iii) tutukluluğuna bağlı olarak Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında hukuka aykırılık iddiası.

OLAYLAR VE OLGULAR

2. Başvuran 1958 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde İstanbul barosuna bağlı Avukat M. Erbil tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet ise Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkğül tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi, 17 Kasım 2009 tarihinde söz konusu tarihte yürürlükte olan Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanunun (3167 sayılı Kanun) 16/1 maddesi uyarınca başvurunu gıyabında karşılıksız çek keşide etmekten mahkûm etmiş ve 80.000 Türk lirası (söz konusu tarihte yaklaşık 36.364 avro) adli para cezası verilmesine hükmetmiştir.

6. Yargılamayı yürüten mahkeme ceza yargılaması boyunca yargılamayı, duruşmaların tarihlerini veya aldığı ara kararları başvurana bizzat tebliğ edememiştir. Bu amaçla, yargılamayı yürüten mahkeme aşağıdaki adımları izlemiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme celpnameyi ilk olarak başvuranın idari yönetici olarak görev yaptığı şirketin imza yetkisini haiz kişilerin imza sirkülerini içeren belgede belirtilen şirket adresine tebliğ etmeye çalışmıştır. Başvuranın ilgili adreste bulunamadığı belirtilerek iade edilen yazı üzerine, yargılamayı yürüten mahkeme başvuranın nerede olabileceğine dair kolluk kuvvetleri tarafından adres araştırması yapılmasına karar vermiştir. Ardından, polis başvuranın ikamet adresini tespit etmiştir ve yargılamayı

yürüten mahkeme başvurana aleyhinde yürütülen ceza yargılamasına ilişkin belgeleri tebliğ etmek için ilgili adresi kullanmıştır fakat bu çabalar karşılık bulmamıştır.

7. Posta görevlisinin başvuranın o saatte iş yerinde olduğunu öğrenmesi ve Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinde öngörülen usul doğrultusunda başvuranın komşusu F.K. adlı şahsı bilgilendirmesinin ardından 31 Temmuz 2008 tarihinde celpname başvuranın ikamet ettiği yerin mahalle muhtarına tebliğ edilmiştir.

8. 2 Aralık 2009 tarihinde 17 Kasım 2009 tarihli mahkeme kararı Tebligat Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca başvuranın ikamet adresine tebliğ edilmiş ve ihtar tebliği söz konusu adreste yer alan binanın kapısına asılmıştır. Söz konusu karar temyiz başvurusu olmadan 10 Aralık 2009 tarihinde kesinleşmiştir.

9. Cezaların infazından sorumlu İstanbul Cumhuriyet Savcısı 12 Nisan 2010 tarihinde başvuranın adli para cezasını yasal sürede ödenmemiş olduğunu kaydederek hapis cezasına çevirmiştir.

10. Kolluk kuvvetleri 12 Ocak 2011 tarihinde cezasının kesinleşmesinin ardından başvuranın yerini tespit etme girişimleri bağlamında başvuranın şirket adresini ziyaret etmiş ve yirmi yıldan fazla bir süredir ilgili adreste ikamet etmesine rağmen başvuranın adını duymadığını belirten bir komşudan bilgi toplamıştır. Kolluk kuvvetleri daha sonra yargılama sırasında kolluk kuvvetleri tarafından yapılan araştırmanın ardından (bk. yukarıda 6. paragraf) başvuranın ikamet adresi olarak tespit edilen adrese gitmiş ve başvuranın üç yıl önce bu apartmanda yaşadığını ancak borçları nedeniyle daha sonra taşındığını söyleyen apartman yöneticisi N.Ş. adlı şahıs ile görüşmüştür.

11. Başvuran 30 Mart 2011 tarihinde yakalanmış ve cezasının infazı için ceza infaz kurumuna yerleştirilmiştir. 25 Nisan 2011 tarihli bir yazıyla başvuran, Temmuz 2008 tarihinde yurt dışına çıktığı ve Temmuz 2009 tarihinde Türkiye'ye döndüğü için davasına ilişkin hiçbir belgenin kendisine

tebliğ edilmediğini öne sürerek yargılamayı yürüten mahkemeden yeniden yargılama yapılmasını ve kendisinin duruşmada dinlenmesini talep etmiştir.

12. Yargılamayı yürüten mahkeme 3 Mayıs 2011 tarihinde, celpnamenin ve 17 Kasım 2009 tarihli kararın Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi uyarınca başvuranın ikamet adresine tebliğ edilmiş olmasına rağmen, başvuranın duruşmalara katılmaması gerekçesiyle başvuranın talebini reddetmiştir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 6 Haziran 2011 tarihinde karara karşı başvuran tarafından yapılan itirazı davaya özel herhangi bir değerlendirme içermeyen özet ile kesin olarak reddetmiştir. Söz konusu karar başvuranın avukatına 2 Ağustos 2011 tarihinde tebliğ edilmiştir.

13. Başvuranın avukatı 30 Mayıs 2011 tarihinde, *diğerlerinin yanı sıra*, başvuranın Temmuz 2009 tarihine kadar uzun bir süre boyunca yurt dışında olması nedeniyle ceza yargılamalarından haberdar olmadığını öne sürerek, mahkûmiyet kararının ortadan kaldırması için yargılamayı yürüten mahkemeye başvurmuştur.

14. İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi 6 Ekim 2011 tarihinde mülga Ceza Kanunu'nun 315. maddesinde belirtildiği üzere temyiz başvurusu için yasal süre sınırı olan 7 gün içinde mahkûmiyet kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmadığı gerekçesiyle, başvuranın başvurusunu reddetmiştir. Başvuran, temyiz kanun yolu açık olmasına rağmen bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmamıştır.

15. Karşılıksız çek keşide etmenin bundan böyle hapis cezasını gerektirmediği yeni yasal düzenlemelere istinaden başvuran 3 Şubat 2012 tarihinde serbest bırakılmıştır.

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

16. *Gıyabında* yargılamalar ile ilgili iç hukuk kuralları *M.T.B. / Türkiye* (no. 47081/06, §§ 30-36, 12 Haziran 2018) davasında bulunabilir.

17. Söz konusu tarihte yürürlükte olan Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinde belirtildiği üzere kişi adına tebligatı almaya yetkili muhatabın veya diğer kişilerin adreste bulunmaması veya tebellüğden imtinası halinde, tebliğ edilecek belgeler, imza mukabilinde *diğerlerinin yanı sıra* muhtara tebliğ edilir ve tebligatın yapıldığı kişinin adresini belirten bir ihtarname söz konusu adreste yer alan binaya asılır. Ek olarak, mümkün olduğu ölçüde, durumun muhatabını bilgilendirmek için komşu ile temasa geçmeye çalışılır. Bu durumda tebligat, ihbarnamenin binaya yapıştırıldığı gün gerçekleştirilmiş sayılır.

18. Hükümet, Yargıtayın 4 ve 10. Dairelerinin verdiği iki kararı Mahkemeye sunmuştur (17 Kasım 2008 tarihli Yargıtay 10. Ceza Dairesi kararı (2007/6711 E. ve 2008/16830 K.) ve 24 Aralık 2015 tarihli Yargıtay 4. Ceza Dairesi kararı (2013/30256 E. ve 2015/40800 K.). Yargıtay, ilgili kararlarda, ilk derece mahkemeleri tarafından yapılan tebliğlerin Tebligat Kanunu veya Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğe aykırı olduğu gerekçesiyle hukuka aykırı olduğunu belirterek, öngörülen süre sınırının dolması sonrasında yapılan temyiz taleplerinin reddine ilişkin ilk derece mahkemesi kararlarının bozulmasına hükmetmiştir. Ek olarak Yargıtay, esasa ilişkin inceleme sonrasında, her iki davada da temyiz başvurularını kabul etmiş ve derece mahkemelerinin kararlarını bozmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

19. Başvuran, hazır bulunma ve kendisini bizzat savunma haklarından faydalanmadan yargılandığı ve mahkûm edildiği için Sözleşme'nin 6. maddesi ile korunan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. Aynı şekilde, başvuran *giyabında* yapılan yargılama ve hükmedilen

mahkûmiyet nedeniyle mahkûmiyet kararına karşı temyiz başvurusunda bulunamadığından şikâyet etmiştir. 6. maddenin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes davasının, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından ... görülmesini isteme hakkına sahiptir.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Tarafların beyanları

(a) Hükümet

20. Hükümet iki ayrı ilk itirazını dile getirmiştir. Hükümete göre, ilk olarak, başvuran şikâyeti açısından etkili bir kanun yolu olmadığını düşünseydi, mahkûmiyetini öğrendiği 30 Mart 2011 tarihinde yakalanmasından itibaren en geç 6 ay içinde Mahkemeye başvuruda bulunurdu. Başvuranın Mahkemeye 8 Aralık 2011 tarihinde başvurmuş olması nedeniyle, 6 ay süre sınırına uymadığından başvurunun kabul edilemez olduğu beyan edilmelidir.

21. Hükümet ikinci olarak, başvuranın 6 Ekim 2011 tarihinde yargılamayı yürüten mahkemenin temyiz talebini reddetmesine karşı Yargıtay’a başvurmaması nedeniyle mevcut iç hukuk yollarını tüketmediğini belirtmiştir. Hükümet bu iddiasını desteklemek üzere, Yargıtay’ın ilk derece mahkemelerinin temyiz taleplerini reddetmesini incelediği ve bu mahkemeler tarafından verilen mahkûmiyet kararlarının Tebligat Kanunu’nun hükümleri ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik uyarınca gerçekleştirilmediğini tespit ederek bu kararları bozduğu iki karara atıfta bulunmuştur. Hükümete göre, başvuran süre sınırı dışında yapılan temyiz talebini reddeden yargılamayı yürüten mahkemenin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunsaydı, Yargıtay mahkûmiyet kararının kanuniliğini inceleyebilir ve ihtimal dahilinde bozma kararı verebilirdi. Buna göre,

başvuranın öngörülen hukuk yoluna başvurmaması mevcut iç hukuk yollarını tüketmediği anlamına gelmektedir.

(b) Başvuran

22. Başvuran bu konuda bir bilgisi olmadığı için *gıyabında* verilen mahkûmiyet kararına karşı yasal süre sınırı içinde temyiz başvurusunda bulunamadığını öne sürmüştür. Buna rağmen yakalandığı an durumuyla ilgili olarak mahkemeyi bilgilendirmek için ilk fırsatı değerlendirmiş ve yargılamanın yeniden yapılmasını talep etmiştir. Bu talep usule aykırı olarak reddedilmiştir. Ret kararının kesinleşmesinin ardından 6 ay içinde Mahkemeye başvuruda bulunan başvuran 6 ay süre kuralına riayet ettiğini belirtmiştir.

23. Başvuran ek olarak, yargılamayı yürüten mahkemenin temyiz başvurusunu yasal sürenin sona ermesi gerekçesiyle reddetmesi kararına karşı temyiz talebinde bulunmanın hiçbir başarı şansı sunmadığını ve söz konusu tarihte ceza infaz kurumunda olduğu göz önünde bulundurulduğunda, mağduriyetini gidermekten uzak olduğunu ileri sürmüştür. Her halükarda, mahkûmiyet kararının hukuka aykırılığına bağlı olarak başvuranın kanun yoluna başvurması gerektiğini öneren Hükümet somut davada yerel mahkemelerin uygulamada usul ve hukuka aykırı hareket ettiğini kabul etmiştir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

24. Mahkeme, Hükümetin ilk itirazlarının, başvuranın *gıyabında* yargılandığı ve mahkûm edildiği şikâyetinin esası ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olduğunu, zira bu itirazların temelinde yerel mahkemelerce gerçekleştirilen incelemelerin bulunduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme bu doğrultuda, Hükümetin ilk itirazlarını davanın esasıyla birleştirmiştir.

25. Mahkeme, bu şikâyetin, açıkça dayanaktan yoksun ya da Sözleşme'nin 35. maddesinde sıralanan gerekçeler kapsamında kabul

edilemez olmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların beyanları

(a) Başvuran

26. Başvuran aleyhinde yürütülen ceza yargılaması hakkında bilgisi veya haberi olmadığını öne sürmüştür. Başvuran, mahkûmiyet kararı dâhil olmak üzere yargılamaya ilişkin hiçbir belgeyi teslim almadığını ileri sürmüştür. Başvurana göre, verilen hükme karşı yasal süre sınırı içinde temyiz başvurusunda bulunamamasının altında yatan sebep ceza yargılamasından haberdar olmamasıdır. Başvuran, ceza yargılamasından haberdar olmadığından mahkemeye adres değişikliğini bildirmemesi iddiasının alakasız olduğunu belirtmiştir.

27. Başvuran ayrıca ceza yargılaması sırasında herhangi bir gerekçeyle aranmadığından yerel mahkemelerin huzuruna çıkmamak için bir sebebinin olmadığını öne sürerek Hükümetin kendisinin kaçtığı yönündeki iddiasına itiraz etmiştir. Yerel makamların görevleri dâhilinde kendisinin yerini belirlemek konusunda gerekli özeni göstermediğini ve ceza yargılaması hakkında bilgilendirilmediğini belirtmiştir. Başvuran herhangi bir ayrıntı vermeden söz konusu tarihte ikamet adresinde yaşamadığını bu yüzden ilgili adrese tebliğ edilen herhangi bir belgenin kendisine ulaşmadığını iddia etmiştir. Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda, yerel mahkemelerin başvuranın taleplerini reddetmesi Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında korunan savunma hakkını ve mahkemeye erişim hakkını ihlal etmiştir.

(b) Hükümet

28. Hükümet, yerel makamların başvuranı aleyhinde yürütülen ceza yargılamasına ilişkin gerekli şekilde bilgilendirme görevini yerine getirmek

için gerekli bütün adımları attıklarını öne sürmüştür. Bu bağlamda, yargılamayı yürüten mahkeme başvuranın çekte belirtilen adresine tebligat gönderdikleri ilk başarısız girişimini takiben kolluk kuvvetlerine adres araştırması yapılması yönünde talimat vermiştir. Ardından, kolluk kuvvetleri başvuranın adresi olarak tespit edilen adres ile ilgili mahkemeyi bilgilendirmiştir. Bu adres yargılama süresince belgelerin tebliğ edildiği adres olarak mahkeme tarafından kullanılmıştır. Tebligat Kanunu doğrultusunda tebligat ilgili adrese gerekli şekilde tebliğ edilmiştir. Buna rağmen başvuran ne söz konusu adreste hazır bulunmuş ne de yeni adresine dair yetkili makamları bilgilendirmiştir.

29. Hükümet ek olarak, başvuranın borçları sebebiyle ikamet yerinden taşınması ve uzun bir süre için yurt dışına giderek adresini yetkili makamlara bildirmemiş olması nedeniyle bilerek ve isteyerek yargılamadan kaçtığını vurgulamıştır. Yerel mahkemeler önündeki yazılı savunmalarında veya Mahkemeye sunulan başvuru formunda başvuranın ceza yargılaması sürecindeki adresine dair herhangi bir bilgi bulunmaması da önemlidir. Buna göre, başvuranın *gıyabında* yargılanması ve mahkûmiyeti, adaletten kaçtığını ve bu yüzden mahkeme huzuruna çıkma ve kendini savunma hakkından vazgeçtiğini gösteren kendi davranışlarından kaynaklanmaktadır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

(a) Genel İlkeler

30. Sanığın gıyabında yürütülen yargılamaların Sözleşme'nin 6. maddesine uygunluğuna ilişkin genel ilkeler *Sejdovic / İtalya* ([BD], no. 56581/00, §§ 81-88, AİHM 2006-II; ayrıca bk. *Sanader / Hırvatistan*, no. 66408/12, §§ 50-53 ve 67-74, 12 Şubat 2015 ve bu ilkelerin Türkiye'deki ceza yargılamaları bağlamında uygulanması ile ilgili olarak *M.T.B. / Türkiye*, no. 47081/06, §§ 48-64, 12 Haziran 2018) kararlarında bulunabilir.

(b) Yukarıdaki ilkelerin somut davaya uygulanması

31. Başvuran, İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi önünde yürütülen ceza yargılamasında *giyabında* yargılanmış ve mahkûm edilmiştir. Adli para cezasına hükmedilmesinin ardından başvuranın parayı ödememesi üzerine bu ceza hapis cezasına çevrilmiştir. Buna göre başvuran, hüküm giydiği suça ilişkin olarak hapis cezasını kaldıran yasal değişiklikler nedeniyle serbest bırakılmadan önce, ceza infaz kurumunda 10 aydan fazla kalmıştır.

32. Başvuranın şahsına, aleyhindeki ceza yargılamasına ilişkin herhangi bir belge sunulmadığı ortak bir şekilde kabul edilmektedir (bk. *Sejdovic*, yukarıda anılan, § 96, ve *Sanader*, yukarıda anılan, § 77 son cümlesi; karşılaştıran *Medenica / İsviçre*, no. 20491/92, § 59, AİHM 2001-VI, ilgili kararda yer alan diğer atıflar). Bununla birlikte, Hükümet başvuranın (i) borçları sebebiyle ikamet adresinden taşınmış olması (bina yöneticisi N.Ş. tarafından verilen ifadede anlaşıldığı üzere); (ii) yetkilileri adres değişikliğine dair bilgilendirmemiş olması ve (iii) uzun bir süre için yurt dışına çıkmış olması gerekçeleriyle bilerek ve isteyerek yargılamadan kaçtığını ve bu sebeple hazır bulunma hakkından feragat ettiğini öne sürmüştür.

33. Mahkeme söz konusu gerekçelerin, başvuranın aleyhindeki yargılamaya ilişkin etkili bir şekilde bilgi sahibi olduğu (bk. *Sejdovic*, yukarıda anılan, § 99, ve karşılaştıran *Vyacheslav Korchagin / Rusya*, no. 12307/16, § 76, 28 Ağustos 2018) veya yargılamalardan kaçma niyetinde olduğu veya hazır bulunma hakkından herhangi bir şekilde feragat ettiği sonucuna varmak için tek başına yeterli olan objektif faktörlere karşılık geldiğini tespit edememektedir (bk. *Chong Coronado / Andorra*, no. 37368/15, §§ 42-43, 23 Temmuz 2020).

34. İlk olarak, yerel mahkemeler yargılamanın hiçbir aşamasında Hükümetin Mahkeme nezdinde yukarıda anılan iddialarını desteklemek için dayandığı hususları değerlendirmemiştir. İkinci olarak, bina yöneticisinin

başvuranın borçlarıyla ilgili meselelerden ötürü dairesinden taşındığını belirtmiş olmasına rağmen, söz konusu borçların başvuran aleyhindeki ceza yargılamasının temelini teşkil eden borçlar olduğu açık değildir. Üçüncü olarak, başvuranın yetkilileri adres değişikliğine ilişkin bilgilendirmemesi sebebiyle potansiyel olarak kusurlu olabileceği varsayılsa dâhi (bk. *Colozza / İtalya*, 12 Şubat 1985, § 32, Seri A no. 89), Mahkeme, başvuranın ya ceza yargılamasından haberdar olduğu ya da adaletten kaçmaya çalıştığı yönündeki gerekçeyi bu tür bir hataya bağlamanın aşırı olacağı kanısındadır. Dördüncü olarak, aynı değerlendirme Hükümetin argümanlarına ilişkin tek başına kesin bir gösterge sağlamayan başvuranın yurt dışında olması - başvuran buna itiraz etmemiştir- durumu açısından da geçerlidir (bk. *Stoyanov-Kobuladze / Bulgaristan*), no. 25714/05, § 41, 25 Mart 2014, ve karşılaştıran *H.N. / İtalya*, no. 18902/91, 27 Ekim 1998 tarihli Komisyon kararı, rapor edilmemiş, § 1).

35. Başvuranın ceza yargılamasına ilişkin bilgisi olduğu sonucuna varmak için herhangi bir objektif faktörün bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda (bk. *Sejdovic*, yukarıda anılan, § 99), Mahkeme başvuranın hazır bulunma ve kendini savunma hakkından kesin şekilde feragat ettiği veya adaletten kaçtığı sonucuna varamamaktadır. Başvuranın, kendisini dinleyen bir mahkeme aracılığıyla, suçlamanın esasına ilişkin hem hukuki hem de maddi yönden yeni bir karar elde edip edemeyeceği belirlenmelidir (bk. *Stoichkov / Bulgaristan*, no. 9808/02, § 55, 24 Mart 2005).

36. Mahkeme bu bağlamda, başvuranın, 25 Nisan 2011 tarihli dilekçesiyle, söz konusu yargılamaya ilişkin kendisine herhangi bir belge tebliğ edilmemesi nedeniyle savunmasını yapamadığını ileri sürerek, aleyhindeki yargılamanın yenilenmesi talebiyle yargılamayı yürüten mahkemeye başvuruda bulunduğunu kaydeder. Yargılamayı yürüten mahkeme celpnamenin ve 17 Kasım 2009 tarihli mahkûmiyet kararının Tebligat Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde tebliğ edildiğini tespit

ederek, 3 Mayıs 2011 tarihinde bu talebi reddetmiştir. Mahkeme, ne yargılamayı yürüten mahkemenin ne de başvuranın itirazını reddeden İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin başvuranın ceza yargılamasına ilişkin olarak şahsen bilgilendirildiğini veya yeterince bilgi sahibi olduğunu onayladığını gözlemlemektedir (bk. yukarıda 12. paragraf). Yukarıda verilen bilgiler ışığında, Mahkeme, aleyhindeki ceza yargılamasına ilişkin bilgi sahibi olduğu kanıtlanamayan başvuranın, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki adil yargılanma hakkının temel ilkelerine aykırı olarak davanın esası yönünden yeni bir karar verilmesini sağlama imkânından mahrum edildiği sonucuna varmıştır.

37. Hükümet bu yolun etkili bir yol olmadığını ileri sürmemiştir. Başvuran tarafından kullanılan hukuk yolu gibi, bir başvuranın, şikâyetinin değerlendirildiği bir hukuk yolunu kullandığı durumlarda (bk. 36. paragraf) özünde aynı amaca yönelik başka bir yolun izlenmesi gerekli değildir (bk. *Micallef / Malta* [BD], no. 17056/06, § 58, 15 Ekim 2009). Yukarıda bahsedilen hususlar dikkate alındığında, başvuranın başka bir yol izlemesine gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin başvuranın 6 Ekim 2011 tarihli İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmamasını dayanak alan iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itirazını kabul etmemektedir (bk. yukarıda 14. paragraf).

38. Her hâlükârda, ikinci yolun söz konusu olduğu kadarıyla, Hükümetin atıfta bulunduğu iki karardan Yargıtay'ın suçlamanın esasına ilişkin incelemesinin (hem hukuki hem de maddi yönden) mahkûmiyet kararının tebliğinin Tebligat Kanunu hükümlerine aykırı olmasına dayalı olduğu anlaşılmaktadır. Başvuran yerel mahkemeler nezdinde bu tür bir argüman ileri sürmemiş (bk. bu davaya uygulanabildiği ölçüde, *Campbell ve Fell / Birleşik Krallık*, 28 Haziran 1984, § 127, Seri A no. 80), yalnızca aleyhindeki ceza yargılamasına ilişkin herhangi bir belgenin kendisine tebliğ edilmediğini beyan etmiştir. Hâl böyleyken, Mahkeme, Hükümetin, bu özel yolun,

gıyabında yargılanan ve mahkûm edilen ve gıyabında verilen bir kararın hukuken geçerli bir şekilde tebliğ edilmesine rağmen, yargılamaya ilişkin etkili bir şekilde bilgi sahibi olmayan –başvuran gibi- bir kişi açısından, teoride ve uygulamada mevcut olan etkili bir yol olduğunu ortaya koyma yükümlülüğünü yerine getirdiği yönünde bir sonuca varamaz (bk. aşağıda 32 ve 33. paragraflar).

39. Son olarak, yargılamayı yürüten mahkemenin yargılamanın yenilenmesine ilişkin talebi reddine ilişkin kararına karşı başvuranın itirazını reddeden 6 Haziran 2011 tarihli İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi kararının başvuranın avukatına 2 Ağustos 2011 tarihinde tebliğ edilmesi ve Mahkeme’ye başvurunun 8 Aralık 2011 tarihinde yapılması sebebiyle Mahkeme ayrıca, Hükümetin, başvuranın Sözleşme’nin 35. maddesinde öngörülen altı aylık süre sınırına uymamasını dayanak olarak alan ilk itirazını reddetmiştir.

40. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

41. Yukarıdaki bulgular ışığında, Mahkeme başvuranın yasal süresinin sona ermesinden sonra yaptığı temyiz başvurusunun reddinin, Sözleşme’nin 6 § 1 maddesince korunan mahkemeye erişim hakkına yönelik ayrı bir ihlal teşkil edip etmediğini incelemeye gerek görmemektedir.

II. SÖZLEŞME’NİN 5 § 1 (a) MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

42. Başvuran, Sözleşme’nin 5. maddesi ihlal edilerek hukuka aykırı bir şekilde yürütülen yargılama sebebiyle ceza infaz kurumunda “sekiz ay, üç gün” kaldığı hususunda şikâyetçi olmuştur. Söz konusu madde şu şekildedir:

“1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen hâller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması; ...”

43. Mahkeme bu şikâyetin ne açıkça dayanaktan yoksun ne de Sözleşme’nin 35. maddesinde sıralanan diğer gerekçelerden dolayı kabul edilemez olduğunu kaydeder. Dolayısıyla, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

44. Başvuran şikâyetini yinelemiştir.

45. Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyete ilişkin görüşlerine atıfta bulunan Hükümet, (i) yerel mahkemelerin başvurana yargılamasına ilişkin belgelerin tebliğ edilmesi için gösterdikleri gerekli özen ve (ii) başvuranın yargılamadan kaçması göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın mahkûmiyetinin ve devamında tutuklanmasının “adaletten açık bir şekilde mahrum bırakma” olarak tanımlanabilecek ceza yargılamasından kaynaklanmadığını beyan etmiştir.

46. Mahkeme Sözleşme’nin 5 § 1 (a) maddesinde öngörülen kişinin “yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında” yasaya uygun olarak tutulması şartının, Mahkeme’nin söz konusu mahkûmiyetle sonuçlanan yargılamayı kapsamlı incelemeye tabi tutması ve Sözleşme’nin 6. maddesindeki koşullara tamamen uygun olup olmadığını doğrulaması gerektiği anlamına gelmediğini kaydeder. Bununla birlikte, her 6. madde ihlali 5 § 1 (a) maddesinin ihlaliyle sonuçlanmasa da Mahkeme ayrıca bir “mahkûmiyetin” “açıkça 6. maddeye veya burada yer bulmuş ilkelere aykırı olan” yargılamanın sonucu olması durumunda, ortaya çıkan özgürlükten yoksun bırakma durumunun Sözleşme’nin 5 § 1 (a) maddesi kapsamında haklı çıkarılamayacağına hükmetmiştir (bk. *Stoichkov*, yukarıda anılan, § 51, ilgili kararda yer alan diğer atıflar; ayrıca bk. *Kereselidze / Gürcistan*, no. 39718/09, § 48, 28 Mart 2019). Adil yargılanma ilkelerinin, 6. maddede öngörülen hakkı geçersiz kılacak veya özünde bozulma teşkil edecek nitelikte esaslı bir şekilde ihlal edilmesi gereklidir (aynı kararda, § 53).

47. Mahkeme, başvuranın, suçlamanın esasına ilişkin yeni bir karar alınmasını sağlama imkanı olmadan gıyabında verilen mahkûmiyet kararının, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında güvence altına alınan adil yargılanma hakkının temel ilkelerine aykırı olduğunu tespit etmiştir (bk. *Stoichkov*, yukarıda anılan, §§ 56-59, ve *Gumeniuc / Moldova Cumhuriyeti*, no. 48829/06, §§ 25-26, 16 Mayıs 2017). Bu durumda, başvuranın yukarıda anılan yargılama sonucunda mahkûm edilmesinden kaynaklanan cezasını infaz etmek üzere özgürlükten yoksun kılınması, Sözleşme'nin 5 § 1 (a) maddesi anlamında “hukuka uygun” olarak değerlendirilemez.

48. Bu sebeple Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN DİĞER MADDELERİ KAPSAMINDAKİ İHLAL İDDİALARI HAKKINDA

49. Son olarak başvuran Sözleşme'ye Ek 4 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında borçları sebebiyle hapsedildiği hususunda şikâyetle bulunmuştur. Bununla birlikte, Türkiye'nin yukarıda bahsedilen Protokolü onaylamaması sebebiyle, söz konusu şikâyetin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında Sözleşme ve Ek Protokoller'in hükümleriyle kişi bakımından (*ratione personae*) bağdaşmadığı beyan edilmeli ve söz konusu şikâyet Sözleşme'nin 35 § 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir (bk. *T. ve A. / Türkiye*, no. 47146/11, § 102, 21 Ekim 2014).

IV. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

50. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

51. Başvuran ticari faaliyetlerinin sonlanmasına sebep olan, ciddi maddi kayıplar yaşamasıyla sonuçlanan gıyabında verilen mahkûmiyet kararı sebebiyle cezasının ceza infaz kurumunda infaz edildiğini ileri sürerek maddi tazminat olarak 1.430 avro talep etmiştir. Başvuran ayrıca ceza infaz kurumundan salıverilmesinden sonra 2013 yılında konjestif kalp yetmezliği geçirmiş ve tüm çabalarına rağmen bakmakla yükümlü olduğu çocuğuyla ilgili masrafları ödeyemeyecek duruma gelerek ticari faaliyetlerini sürdürememiştir. Başvuran maddi tazminata ilişkin iddialarını desteklemek üzere (i) Silivri Cumhuriyet Savcılığına gönderdiği –ancak herhangi bir cevap alamadığı- ve ceza infaz kurumunda kaldığı süre boyunca kendisine gönderilen, iddia olunduğu üzere 1.330 avroya denk gelen paranın miktarını detaylı bir şekilde gösteren bir belge talep ettiği bir mektubu; (ii) 10 Nisan 2017 tarihinde Ümraniye Vergi Dairesi tarafından düzenlenen, ceza infaz kurumundayken tükettiği yiyeceklerin miktarına denk gelen 735 Türk lirası tutarındaki ödeme emrini ve (iii) bazı tıbbi raporları sunmuştur. Başvuran ayrıca 50.000 avro manevi tazminat talep etmiştir.

52. Hükümet tespit edilen ihlaller ile başvuran tarafından talep edilen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı bulunmadığını ve taleplerin aşırı olduğunu beyan etmiştir. Her hâlükârda, başvuranın bu başlık altındaki talepleri ödemelere dair herhangi bir belge sunamadığı gerekçesiyle dayanaktan yoksun kalmıştır. Manevi tazminat hakkında, Hükümet başvuranın talebinin aşırı ve dayanaksız olduğunu ve Mahkeme'nin içtihadında belirlenen oranlar ile örtüşmediğini ileri sürmüştür.

53. Mahkeme, başvuranın yukarıda belirtilen (i) maddesi kapsamındaki maddi tazminat talebini, Silivri Cumhuriyet Savcılığına başvuru yapmanın, başvuranın cezası infaz edilirken yaptığını iddia ettiği masraflar açısından belge niteliğinde bir delil edinmek için tek olası yol olduğuna ikna olmamasından dolayı reddetmiştir. Her hâlükârda, başvuranın ceza infaz

kurumundaki harcamalarına ilişkin detayları açıklamaması, Mahkeme’yi bu harcamaların yalnızca ceza infaz kurumunda kalmasından dolayı gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmekten alıkoymaktadır. Mahkeme ayrıca başvuranın (ii) maddesi kapsamındaki maddi tazminat taleplerini ödeme emrini ödediğini gösteren herhangi bir belge sunmaması ve (iii) başlığı altındaki maddi tazminat taleplerini, başvuranın salıverilmesinden uzun süre sonra karşılaştığı sağlık problemleri ve somut davada tespit edilen ihlaller arasında herhangi bir illiyet bağı kurulamaması nedeniyle reddetmiştir (bk. *Marinova ve Diğerleri / Bulgaristan*, no. 33502/07 ve 3 diğer başvuru, § 119, 12 Temmuz 2016, ve karşılaştıran *Bragi Guðmundur Kristjánsson / İzlanda*, no. 12951/18, § 81, 31 Ağustos 2021). Mahkeme ayrıca başvuranın tutar belirtmemesi ve bunlara ilişkin belgeleri sunmamasından dolayı, bakmakla yükümlü olduğu çocuğuna ilişkin masrafları değerlendirememektedir. Bu sebeple Mahkeme söz konusu talebi reddetmiştir.

54. Manevi tazminat hakkında Mahkeme, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 311. Maddesinin, Mahkemenin Sözleşme’nin ihlal edildiği tespitinde bulunması halinde, iç hukuk yargılamalarının yenilenmesine olanak sağladığını kaydeder. Bununla birlikte, başvuran ceza infaz kurumunda on aydan biraz fazla kalmasından dolayı Sözleşme’nin 5 ve 6. maddelerinin ihlal edilmesi sebebiyle sıkıntı ve endişe yaşamıştır. Bu durum, kendisine manevi tazminat verilmesini haklı kılacaktır. Hakkaniyet temelinde karar veren Mahkeme, başvurana miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere 12.000 avro ödenmesine karar vermiştir.

B. Masraflar ve giderler

55. Başvuran ayrıca, (i) yasal giderlere (600 avro), (ii) avukatı ve yardımcıları tarafından üstlenilen işe ve kırtasiye masraflarına (350 avro) ve (iii) çeviri masraflarına (90 avro) tekabül eden Mahkeme önünde yapılan masraf ve giderler için 1.020 avro talep etmiştir. Başvuran bu talepleri

desteklemek adına bir fatura, avukatı tarafından hazırlanan bir maliyet dökümü ve çeviri hizmetleri için bir fatura sunmuştur.

56. Hükümet başvuranın ne söz konusu gider ve masrafları yaptığını gösteren yeterli belge sunduğunu ne de yasal giderleri hangi günlerde kaç saat harcadığı gibi yeterince detaylandırmadığını ileri sürerek bu talebe itiraz etmiştir.

57. Mahkemenin içtihadına göre bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin fiilen ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu belgelendirebildiği takdirde bunların geri ödenmesi hakkına sahiptir. Somut davada Mahkeme, elinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde bulundurarak, talep edilen tüm meblağı ödemeyi makul görmektedir.

C. Gecikme Faizi

58. Mahkeme, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankasının marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden hesaplanmasının uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 5 ve 6. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'ye Ek 4 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilemez olduğuna;
3. Başvuranın gıyabında yargılaması ve mahkûm edilmesi ve hem hukuki açıdan hem de maddi yönden davanın esasına ilişkin yeni bir karar alınmasını sağlayamaması sebebiyle Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;

4. Başvuranın mahkemeye erişim hakkına ilişkin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetin ayrıca incelenmesine gerek olmadığına;
5. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;
6. (a) Kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, davalı Devlet tarafından, başvurana, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıda belirtildiği gibi:
 - (i) Manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, 12.000 avro (on iki bin avro) ödenmesine;
 - (ii) Masraflar ve giderler olarak, miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, 1.020 avro (bin yirmi avro) ödenmesine;
- (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;
7. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 7 Haziran 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan